

POLICY
PAPER #1

Φεβρουάριος 2024

Οι Ατομικές Ελευθερίες στην Ελλάδα:

η Ελλάδα στην 25η θέση
μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ
στον Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας

Συντάκτης: Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Οι Ατομικές Ελευθερίες
στην Ελλάδα:
η Ελλάδα στην 25η θέση
μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ
στον Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Φεβρουάριος 2024

Βασικά συμπεράσματα

- Η Ελλάδα βρίσκεται στην 25η θέση μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών του Cato Institute και του Fraser Institute για το 2021 (έτος με τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα), ψηλότερα μόνο από τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία.
- Οι μεγαλύτερες αδυναμίες σημειώνονται στα πεδία της νομοκρατίας (κράτος δικαίου), της ελευθερίας στις ανθρώπινες σχέσεις, και της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης.
- Η μεγαλύτερη απόσταση από την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση σημειώνεται στο πεδίο της ελευθερίας στις ανθρώπινες σχέσεις, όπου η Ελλάδα υπολείπεται 2,13 μονάδες από τον μέσο όρο της ΕΕ.
- Η καλύτερη επίδοση σημειώνεται στα πεδία της ασφάλειας και προστασίας, και της πρόσβασης στο δικαίωμα του συνέρχεσθαι, του συνεταίριζεσθαι και στην κοινωνία των πολιτών.

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ελευθερίας (Human Freedom Index) που δημοσιεύουν ετησίως το Cato Institute και το Fraser Institute, επιχειρεί να μετρήσει την ατομική και την οικονομική ελευθερία μέσα από 83 επιμέρους ενδείκτες.

Εισαγωγή: Τι είναι ο Δείκτης Ατομικών Ελευθεριών

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ελευθερίας (Human Freedom Index) που δημοσιεύουν ετησίως το Cato Institute και το Fraser Institute, επιχειρεί να μετρήσει την ατομική και την οικονομική ελευθερία μέσα από 83 επιμέρους ενδείκτες.¹ Οι δύο βασικές υποκατηγορίες του είναι:

- ο Δείκτης Ατομικών Ελευθεριών (Personal Freedom Index) και

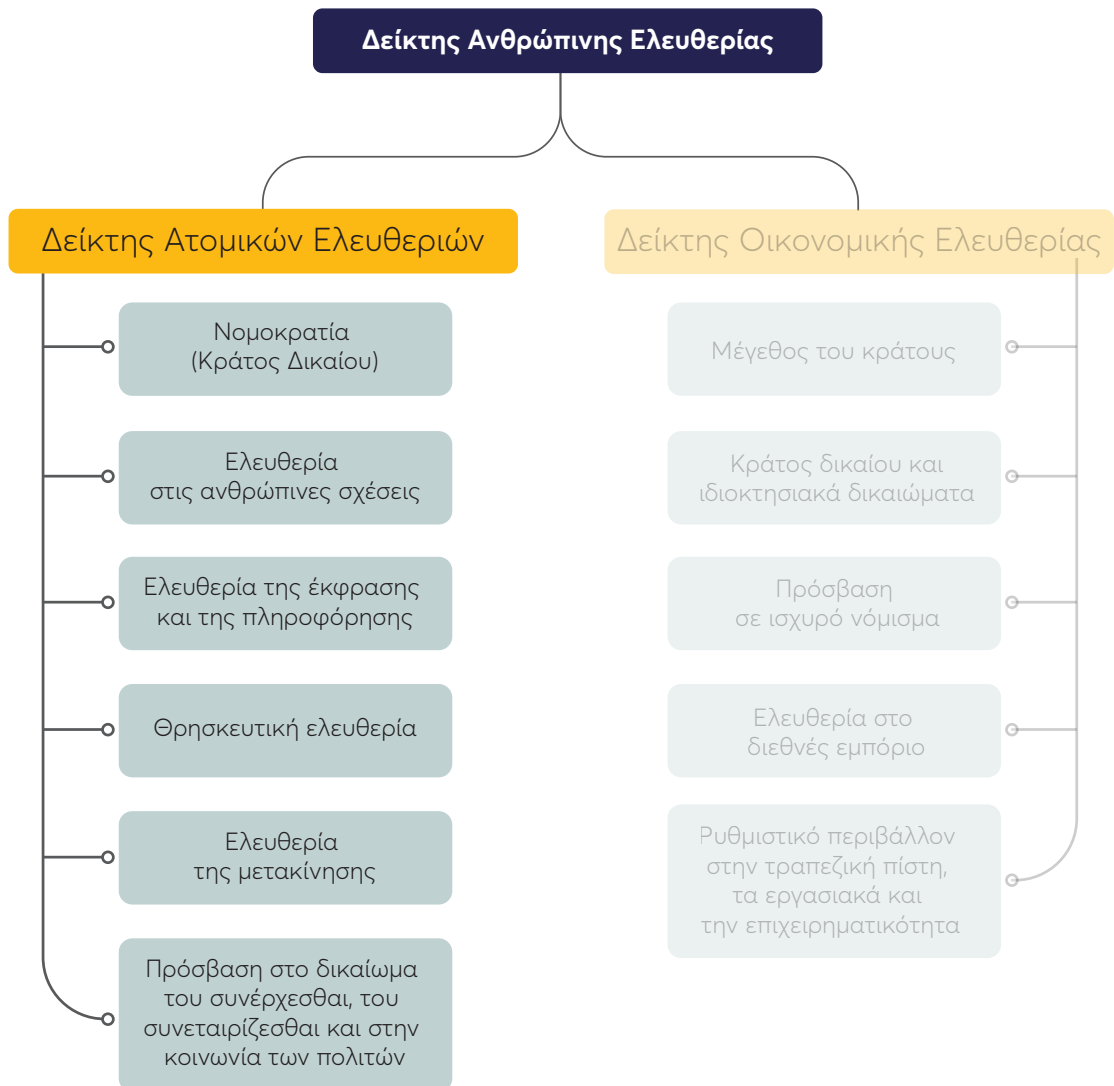
- ο Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας (Economic Freedom Index).

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών (βλ. Σχήμα 1), καθώς ο Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας του καναδικού Ινστιτούτου Fraser, που κατατάσσει τη χώρα μας στην 72η θέση ανάμεσα σε 165 χώρες, έχει ήδη παρουσιαστεί αυτόνομα τον Σεπτέμβριο του 2023.²

1 [Human Freedom Index 2023, Cato Institute and the Fraser Institute](https://taxfoundation.org/publications/tax-freedom-day/)

2 [Οικονομική Ελευθερία στον Κόσμο: 72η από τις 165 χώρες η Ελλάδα.](#)

Σχήμα 1. Η δομή του Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας

Η κατάταξη της Ελλάδας στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών είναι σχετικά καλύτερη σε σύγκριση με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας, καθώς στην γενική κατάταξη η χώρα μας βρίσκεται στην 52^η θέση ανάμεσα σε 165 χώρες. Η ανάλυση που ακολουθεί εστιάζει στην επίδοση της Ελλάδας στα βασικά πεδία του Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών, επιχειρώντας να καταδείξει τα πεδία στα οποία εντοπίζονται αδυναμίες και να προτείνει σχετικές λύσεις. Τα βασικά πεδία της ατομικής ελευθερίας που αξιολογεί ο δείκτης είναι τα εξής:

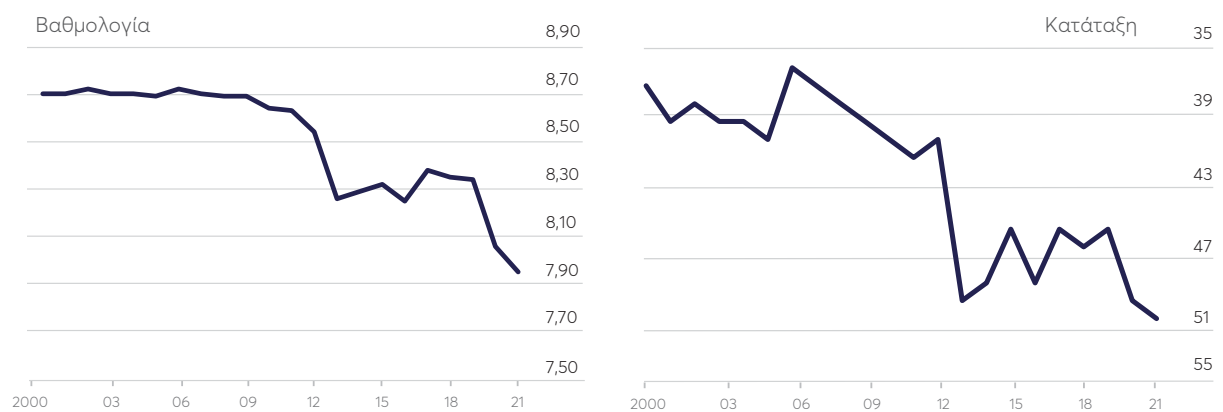
- Νομοκρατία (Κράτος Δικαίου)
- Ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις
- Ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης
- Θρησκευτική ελευθερία
- Ελευθερία της μετακίνησης
- Πρόσβαση στο δικαίωμα του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι και στην κοινωνία των πολιτών
- Ασφάλεια και προστασία

Καθίζηση στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών από το 2009 και επιδείνωση την περίοδο 2020-2021

Η οικονομική κρίση επηρέασε τους φιλελεύθερους πολιτικούς θεσμούς, καθώς η βαθμολογία της χώρας μας στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών υποχώρησε από 8,63 το 2009 σε 7,89 το 2021 (με άριστα το 10), σημειώνοντας πτώση 0,74 μονάδων. Η μείωση αυτή οδήγησε σε πτώση 11 θέσεων στην παγκόσμια κατάταξη, καθώς η Ελλάδα έπεσε από την 41^η θέση το 2009, στην 52^η θέση το 2021 (Γράφημα 1). Το 2021 η Ελλάδα σημείωσε την χαμηλό-

τερη βαθμολογία από το 2000, περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών, γεγονός που οφείλεται στους περιορισμούς που επιβλήθηκαν σε βασικά δικαιώματα εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Το γεγονός, όμως, ότι σημείωσε παράλληλα και την χειρότερη κατάταξη από το 2000 οφείλεται στο ότι η βαθμολογία της υποχώρησε περισσότερο απ' ότι στις χώρες με παρόμοια βαθμολογία.

Γράφημα 1. Βαθμολογία της Ελλάδας στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών, 2000-2021

Οι μεγαλύτερες αδυναμίες της Ελλάδας: Νομοκρατία (κράτος δικαίου), ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις, και ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.

Η Ελλάδα σημειώνει τη χαμηλότερη επίδοση στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών στα πεδία της νομοκρατίας (κράτος δικαίου), της ελευθερίας στις ανθρώπινες σχέσεις, και της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης.

Στη νομοκρατία, η κακή επίδοση οφείλεται κυρίως στον υποδείκτη που μετράει την αποτελεσματικότητα, τη μεροληψία και την ανεξαρτησία της ποινικής δικαιοσύνης (Γράφημα 2).

Στην ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις, η κακή επίδοση οφείλεται κυρίως στον υποδείκτη που μετράει τα δικαιώματα στο διαζύγιο και την κληρονομιά. Η χαμηλή αυτή βαθμολόγηση προέρχεται από την αξιολόγηση των εμπειρογνομόνων στον δείκτη **Social Institutions & Gender Index**, του ΟΟΣΑ.³ Μία πιθανή ερμηνεία αυτής της βαθμολογίας είναι το γεγονός πως η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οποία τα δικαιώματα είναι δυνατό να περιοριστούν για

3 [OECD, Social Institutions & Gender Index](#). Στον Δείκτη αυτόν, η Ελλάδα βαθμολογείται με 0,5/1, δηλαδή στην κατηγορία με την ακόλουθη περιγραφή: «Women have the same rights as men to initiate or file for a divorce, to finalise a divorce or an annulment, and to retain child custody following a divorce. However, legal exceptions exist for some groups of women», η οποία, ωστόσο, δεν εξηγείται περαιτέρω.

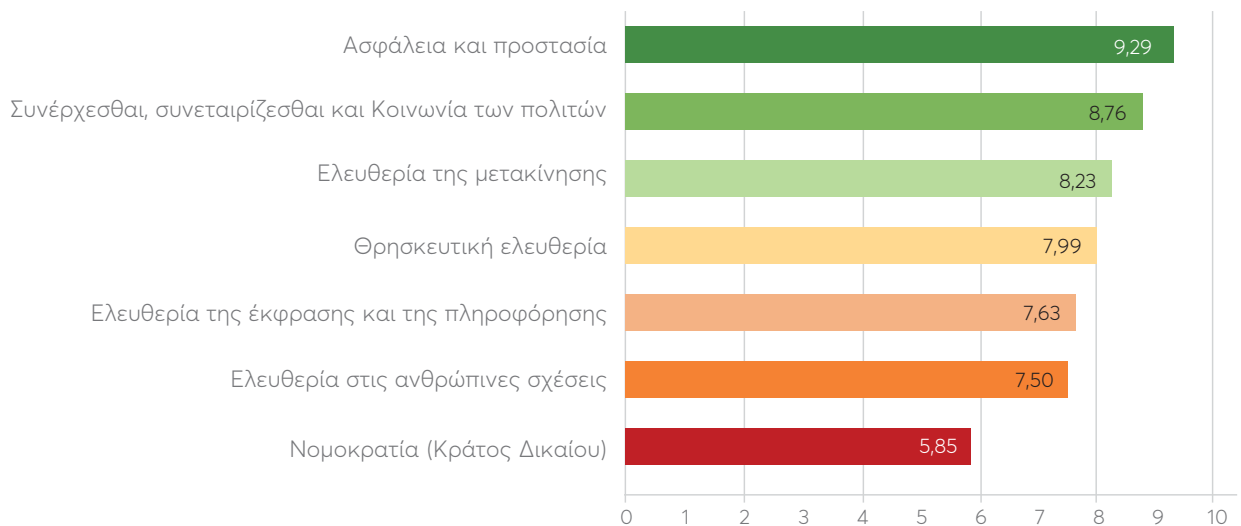
ένα μέρος του πληθυσμού από την Σαρία, μολονότι μετά τον Ν. 4964/2022 προβλέπεται ότι για να εφαρμοστεί η Σαρία σε περιπτώσεις αστικών διαφορών πρέπει πλέον να συμφωνούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ειδάλλως επιλαμβάνονται τα πολιτικά δικαστήρια. Η Ελλάδα βαθμολογείται με άριστα στις σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, καθώς ο δείκτης εξετάζει μόνο το αν οι σχέσεις αυτές επιτρέπονται ή όχι, και δεν εστιάζει στο δικαίωμα στην ισότητα, όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις του γάμου και της τεκνοθεσίας.

Στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης η

χαμηλή επίδοση οφείλεται κυρίως στον υποδείκτη που μετράει τον βαθμό που μεμονωμένοι δημοσιογράφοι παρενοχλούνται (π.χ. απειλούνται με μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση, συλλαμβάνονται, φυλακίζονται, ξυλοκοποούνται ή σκοτώνονται) από κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς ενώ ασκούν νόμιμες δημοσιογραφικές δραστηριότητες.

Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα σημειώνει την καλύτερη επίδοση στα πεδία της ασφάλειας και της προστασίας, και της πρόσβασης στο δικαίωμα του συνέρχεσθαι, του συνεταιριζέσθαι και στην κοινωνία των πολιτών.

Γράφημα 2. Βαθμολογία της Ελλάδας στα πεδία αξιολόγησης του Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών

Η μεγαλύτερη απόσταση από την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση: Ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις

Σε σύγκριση με τον μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μεγαλύτερη διαφορά σημειώνεται στο πεδίο της ελευθερίας στις ανθρώπινες σχέσεις, όπου η Ελλάδα βαθμολογείται με 7,5 στα 10 ενώ ο μέσος όρος των χωρών της ΕΕ

είναι 9,63 στα 10 (-2,13 μονάδες). Σημαντική διαφορά σημειώνεται επίσης στο πεδίο της νομοκρατίας (-1,26 μονάδες) και της θρησκευτικής ελευθερίας (-1,17 μονάδες).

Πίνακας 1. Σύγκριση της βαθμολογίας της Ελλάδας και του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών

Δείκτης Ατομικών Ελευθεριών	Ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις	Νομοκρατία (Κράτος Δικαίου)	Θρησκευτική ελευθερία	Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης	Ασφάλεια & προστασία	Δικαίωμα συνέρχεσθαι, συνεταιρίζεσθαι & Κοινωνία των πολιτών	Ελευθερία μετακίνησης
	7.5	5.85	7.99	7.63	9.29	8.76	8.23
	9.63	7.1	9.16	8.4	9.66	8.96	7.55
Διαφορά	-2.13	-1.26	-1.17	-0.77	-0.37	-0.2	0.69

Στον αντίποδα, η Ελλάδα βαθμολογείται καλύτερα από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ μόνο στο πεδίο της ελευθερίας στη μετακίνηση, με επίδοση 8,23 έναντι 7,55 στα 10 (Γράφημα 3). Ο χαμηλότερος μέσος όρος των χωρών της ΕΕ στο

πεδίο αυτό διαμορφώνεται κυρίως από τις χαμηλές επιδόσεις της Ρουμανίας, της Ιταλίας, της Πορτογαλίας, της Αυστρίας, της Γαλλίας και της Ουγγαρίας.

Γράφημα 3. Απόσταση από τον μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

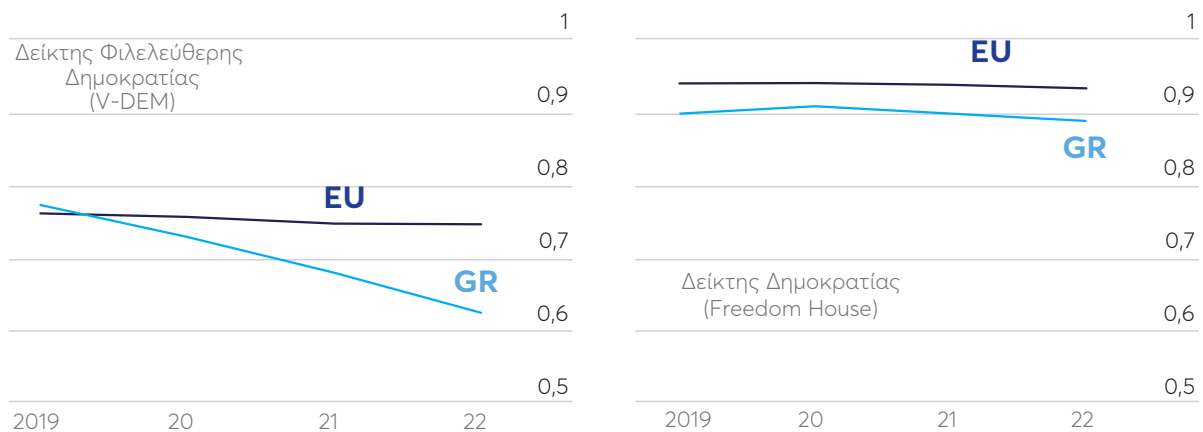
Η εξέλιξη της φιλελεύθερης δημοκρατίας στην Ελλάδα σε άλλους σχετικούς δείκτες

Τα τελευταία χρόνια καταγράφεται σε παγκόσμιο επίπεδο μια τάση αποδυνάμωσης των ατομικών ελευθεριών που αποτελούν έναν από τους βασικότερες πυλώνες των σύγχρονων φιλελεύθερων δημοκρατιών - η τάση αυτή παρατηρείται και στη χώρα μας.

Όπως φαίνεται στο Γράφημα 4α, η φιλελεύθερη δημοκρατία στην Ελλάδα βαθμολογείται χαμηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο των 27 κρατών της ΕΕ. Στον Δείκτη Φιλελεύθερης Δημο-

κρατίας του V-DEM η Ελλάδα σημείωσε σημαντική πτώση από το 2019 έως το 2022 με αποτέλεσμα να σημειώνει σημαντική απόκλιση από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η πτώση αυτή οφείλεται κυρίως στην χαμηλή βαθμολογία του φιλελεύθερου πυλώνα (Liberal Component Index), ο οποίος ελέγχει την λειτουργία των φιλελεύθερων (ελεγκτικών) μηχανισμών του κράτους. Στον Δείκτη Δημοκρατίας του Freedom House η χώρα μας σημειώνει επίσης πτώση, αλλά σε μικρότερο βαθμό.

Γράφημα 4α. Βαθμολογία στον Δείκτη Φιλελεύθερης Δημοκρατίας (V-DEM) και στον Δείκτη δημοκρατίας (Freedom House)

Πηγές: [Varieties of Democracy \(V-DEM\)](#). University of Gothenburg. [Freedom in the World](#). Freedom House.

Από την άλλη πλευρά, το 2023 η Ελλάδα σημείωσε βελτίωση στον Δείκτη Δημοκρατίας του Economist,⁴ με συνολική βαθμολογία 8,14 στα

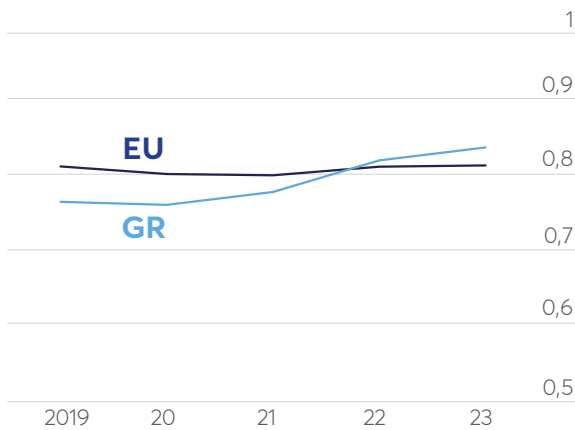
10 και κατατάσσεται πλέον στην κατηγορία «full democracy» (Γράφημα 4β).⁵

4 [Democracy Index 2023 Age of conflict](#), The Economist Intelligence Unit Limited 2024.

5 Ανάμεσα σε αυτούς τους τρεις δείκτες, αλλά και τους υπόλοιπους που μετρούν έννοιες της φιλελεύθερης δημοκρατίας υπάρχουν σοβαρές μεθοδολογικές διαφορές οι οποίες δεν είναι δυνατόν να αναλυθούν εδώ. Ωστόσο, στην επιστημονική βιβλιογραφία ο δείκτης που χρησιμοποιείται ευρέως είναι αυτός από το V-Dem (βλ. σχετικά [Journal Articles Peer-reviewed publications by the V-Dem Team](#)), ενώ για τις διαφορές σε σχετικούς δείκτες βλ. [Democracy data: how sources differ and when to use which one](#), OurWorldInData.org. και [How \(not\) to measure democracy](#). *International Area Studies Review*, 22(2), 95-127.

Γράφημα 4β. Βαθμολογία στον Δείκτη Δημοκρατίας (Economist)

Ωστόσο, στην υποκατηγορία που αξιολογεί τη λειτουργία των φιλελεύθερων (ελεγκτικών) μηχανισμών του κράτους (II Functioning of government) η Ελλάδα βαθμολογείται με 7,14 στα 10, σημειώνοντας τη χαμηλότερη επίδοση ανάμεσα στις 24 χώρες της κατηγορίας «full democracy», αλλά και τη χαμηλότερη επίδοση της χώρας μας στις 5 υποκατηγορίες που αξιολογεί ο δείκτης. Η

χαμηλή βαθμολογία οφείλεται κυρίως στην αδυναμία θεσμών όπως η Βουλή και οι Ανεξάρτητες Αρχές να λειτουργήσουν ως θεσμικά αντίβαρα στην κυβέρνηση και το χαμηλό βαθμό εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος και τα πολιτικά κόμματα. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί πως ο Δείκτης Δημοκρατίας του Economist, ευθυγραμμίζεται με τις διαπιστώσεις του Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών και άλλων σχετικών εκθέσεων⁶ στο πλαίσιο της ελευθερίας του τύπου σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι: «Greece continues to be penalised in the index on some media freedom indicators. There is freedom of expression in Greece and a robust independent media representing a diversity of views. However, there is evidence that journalists are not entirely free to investigate some stories, and they can face criminal penalties if convicted under libel, defamation or slander laws. There is also censorship on issues related to the police, the army and the church, and journalists have sometimes faced harassment, threats and violence from non-state actors and the police».

Πώς μπορεί να βελτιωθεί η κατάταξη της Ελλάδας: Προτάσεις πολιτικής

Η υποχώρηση της Ελλάδας στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών από το 2000 μέχρι σήμερα καταδεικνύει την ανάγκη εφαρμογής άμεσων μεταρρυθμίσεων με σκοπό την αύξηση της ελευθερίας και της ευημερίας. Οι προτάσεις πολιτικής του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών για την αύξηση της ατομικής και οικονομικής ελευθερίας που περιέχονται στο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα Ατζέντα 2.0: Οι μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες της επόμενης τετραετίας,⁷ μπορούν να έχουν άμεση επίδραση στη βελτίωση των επιδόσεων της χώρας. Οι σημαντικότερες από αυτές, όσον αφορά

τη βελτίωση στον Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών, είναι οι εξής:

- Να ενισχυθεί η θεσμική θωράκιση των Ανεξάρτητων Αρχών.
- Να απλουστευθεί το πλαίσιο νόμιμης μετανάστευσης προς τη χώρα μας.
- Να θεσμοθετηθεί η νομική αναγνώριση των γονεϊκών δικαιωμάτων και των δύο γονιών παιδιών που μεγαλώνουν με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς.
- Να γενικευθεί η τοποθέτηση και χρήση κάμερας στους αστυνομικούς πρώτης γραμμής.

⁶ [2023 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in Greece](#), European Commission.

⁷ Για μία λεπτομερή παρουσίαση όλων των μεταρρυθμιστικών προτάσεων σχετικά με τα ατομικά δικαιώματα, την οικονομική ελευθερία, την δικαιοσύνη, την υγεία, την εκπαίδευση και το κράτος και τη δημόσια διοίκηση βλ. [Ατζέντα 2.0 Οι μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες της επόμενης τετραετίας](#), Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών.

Μεταξύ των 30 προτάσεων του προγράμματος Ατζέντα 2.0, οι 11 μπορούν να επιφέρουν βελτίωση σε 7 επιμέρους πεδία της ατομικής και οικονομικής ελευθερίας, βελτιώνοντας τη βαθμολογία της Ελλάδας στον Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας.

Πιο συγκεκριμένα, στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι 11 αυτές μεταρρυθμιστικές προτάσεις της Ατζέντας 2.0, τα οφέλη που θα προκύψουν, και τα επιμέρους πεδία του Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας που θα επηρεάσουν.

Πίνακας 2. Μεταρρυθμιστικές προτάσεις βελτίωσης στον Δείκτη Ανθρώπινης Ελευθερίας

Μεταρρυθμιστικές προτάσεις Ατζέντα 2.0	Οφέλη		Πεδία του Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών που θα βελτιωθούν	
Να ενισχυθεί η θεσμική θωράκιση των Ανεξάρτητων Αρχών	Θα ενισχυθεί η διαφάνεια και συνεπώς η συνολική αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης αλλά και η εμπιστοσύνη των πολιτών στον θεσμό.	Θα θωρακιστεί και θα ενδυναμωθεί το καλό έργο που προσφέρει η πλειονότητα των ικανών και έντιμων δικαστών	Θα ενθαρρυνθεί η επικέντρωση των αποφάσεων στην ουσία των υποθέσεων και η απομάκρυνση πολλών εξ' αυτών από την τυπολατρία	
Να καταργηθεί το αδίκημα της εξύβρισης	Θα ενισχυθεί η ασφάλεια του δικαίου μεταξύ των πολιτών και θα αποτραπεί η συχνά άδικη και αχρείαστη ταλαιπωρία του αυτοφώρου	Θα μειωθεί ο όγκος εργασίας των αστυνομικών και δικαστικών αρχών από τέτοιες υποθέσεις, επιτρέποντας την καλύτερη εστίαση σε πιο πιεστικές ανάγκες		Νομοκρατία (Κράτος Δικαίου)
Να επιτραπεί η χρήση της ινδικής κάνναβης	Θα παύσει ο στιγματισμός ως εγκληματιών πολιτών που δεν προκαλούν βλάβες ούτε σε άλλους, ούτε στο κοινωνικό σύνολο.	Τα έσοδα από το παράνομο σήμερα εμπόριο κάνναβης θα μεταφερθούν από το οργανωμένο έγκλημα σε νόμιμους καλλιεργητές υπό κρατική επίβλεψη.	Θα αυξηθούν τα φορολογικά έσοδα που θα είναι διαθέσιμα για κοινωνικά ωφέλιμους σκοπούς.	
Να θεσμοθετηθεί η νομική αναγνώριση των γονεϊκών δικαιωμάτων και των δύο γονιών παιδιών που μεγαλώνουν με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς.	Θα κατοχυρωθεί αποτελεσματικότερα η συνταγματική υποχρέωση της ισονομίας μεταξύ όλων των Ελλήνων πολιτών	Θα προστατευθούν τα συμφέροντα των παιδιών που μεγαλώνουν σε ομόφυλες οικογένειες και αντιμετωπίζουν προβλήματα και κινδύνους λόγω της αδυναμίας νομικής αναγνώρισης του ενός εκ των δύο γονέων.		Ελευθερία στις ανθρώπινες σχέσεις
Να απλουστευθεί το πλαίσιο νόμιμης μετανάστευσης προς τη χώρα μας	Θα ενισχυθεί η νομιμότητα στη μετανάστευση και η δυνατότητα προγραμματισμού για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών της χώρας.	Μετανάστες που υπό συγκεκριμένα κριτήρια μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική και ευρύτερη ανάπτυξη της χώρας θα έχουν τη δυνατότητα νομίμως να μεταναστεύσουν στην Ελλάδα υπό απλούστερες διαδικασίες, εξέλιξη που μεταξύ άλλων θα περιορίσει τη ζήτηση για παράνομη διακίνηση ανθρώπων.		Ελευθερία μετακίνησης
Να γενικευθεί η τοποθέτηση και χρήση κάμερας στους αστυνομικούς πρώτης γραμμής	Θα μειωθούν τα επεισόδια αστυνομικής βίας και θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών έναντι της Αστυνομίας.	Θα μειωθούν τα περιστατικά άσκησης βίας εναντίον αστυνομικών, επιθέσεων εναντίον τους, καθώς οι ψευδείς καταγγελίες για χρήση υπερβολικής βίας από πλευράς τους		Ασφάλεια & προστασία

Μεταρρυθμιστικές προτάσεις Ατζέντα 2.0	Οφέλη		Πεδία του Δείκτη Ατομικών Ελευθεριών που θα βελτιωθούν	
Να συνεχιστεί η μείωση των φόρων και να περιοριστούν οι δημόσιες δαπάνες	Η μείωση της προοδευτικότητας της φορολογικής κλίμακας θα διευκολύνει την προσέλκυση εξειδικευμένου στελεχιακού και διευθυντικού προσωπικού στη χώρα, και θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της φυγής ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης και εμπειρίας.	Θα μειωθεί η κρατική σπατάλη και θα αντιμετωπιστεί σημαντικά το «φαινόμενο χιονοστιβάδας» που οδηγεί σε αλληπάλληλες αυξήσεις των δαπανών συχνά χωρίς έλεγχο της πραγματικής τους σκοπιμότητας.	Θα αυξηθεί σημαντικά η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων αφού θα βελτιωθεί η στόχευση ατόμων και νοικοκυριών που πραγματικά έχουν ανάγκη	
Να επανεξεταστούν όλα τα τεκμήρια διαβίωσης με στόχο να καταργηθούν	Θα εξορθολογιστεί το φορολογικό σύστημα, απαλλασσόμενο από την άδικη και επιζήμια για τα δημόσια οικονομικά προκατάληψη «να πληρώσουν οι πλούσιοι», ιδίως μάλιστα εφόσον τα αυθαίρετα τεκμήρια διαβίωσης συχνά επιβαρύνουν τη μεσαία τάξη.	Θα εκλείψει η παράλογη στρέβλωση των καταναλωτικών αποφάσεων των φορολογουμένων και θα ενισχυθούν οι επιχειρηματικοί κλάδοι που σήμερα επωμίζονται το βάρος των τεκμηρίων.		Μέγεθος του κράτους
Οι πόροι από τον ΕΝΦΙΑ να αποδίδονται στους Δήμους	Ενισχύεται η λογοδοσία των Δήμων προς τους δημότες, καθώς και η «ιδιοκτησία» των έργων υποδομής από τους δημότες που πληρώνουν οι ίδιοι για την ολοκλήρωσή τους.	Ενθαρρύνεται η χρηστή διαχείριση, η ορθολογική ιεράρχηση των πραγματικών αναγκών και η εξοικονόμηση των διαθέσιμων πόρων από τους Δήμους.	Ενισχύεται η δυνατότητα οικονομικού προγραμματισμού των δημοτικών αρχών και αποδυναμώνεται η σχέση εξάρτησης από το κεντρικό κράτος.	
Να αναβαθμιστούν οι έλεγχοι για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο Δημόσιο	Θα ενισχυθεί σημαντικά η δυνατότητα περιστολής φαινομένων αδιαφάνειας και διαφθοράς.	Θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών έναντι των φορέων της δημόσιας διοίκησης, αλλά και των υπαλλήλων της διοίκησης έναντι του διοικητικού συστήματος.		Κράτος δικαίου και ιδιοκτησιακά δικαιώματα
Να εξορθολογιστεί το φορολογικό πλαίσιο που διέπει τις αποσβέσεις ώστε να δημιουργηθούν περισσότερα κίνητρα για επενδύσεις	Ενισχύεται σημαντικά ο στόχος της κυβέρνησης να αυξηθεί το μερίδιο της μεταποίησης στην εθνική οικονομία από το 10% πλησιέστερα στο 15% που είναι ο μέσος όρος στην ΕΕ.	Ενισχύεται η ρευστότητα των επιχειρήσεων, καθώς και η διεθνής ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και η δυνατότητα προσέλκυσης νέων επενδύσεων.	Σε ότι αφορά τις επιταχυνόμενες αποσβέσεις, οδηγούν σε αναβολή φορολογικής υποχρέωσης και συνεπώς μακροπρόθεσμα δεν οδηγούν σε μείωση των κρατικών εσόδων.	Ρυθμιστικό περιβάλλον στην τραπεζική πίστη, τα εργασιακά και την επιχειρηματικότητα

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[f facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

[t twitter.com/kefim_org](https://twitter.com/kefim_org)

[in gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies](https://gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies)

[y youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)